MALTA

QORTI CIVILI

PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF

JOSEPH ZAMMIT MC KEON

Seduta tal-15 ta' Lulju, 2014

Citazzjoni Numru. 700/2001/1

Ali El-Haddar u Vincent Zammit bhala mandatarju specjali tal-assenti Saleh Frage Abuaisha

kontra

Lombard Bank Malta plc, u b`digriet tas-6 ta` Ottubru 2004 gie kjamat fil-kawza Mark Attard, u b`digriet tas-27 ta` Novembru 2007 Hector Carter (ID 953750M) u martu Anna Carter (ID 614256M) u Neil Carter (ID 509078M) u martu Susan Carter (ID 191076M) gew kjamati in kawza

Il-Qorti :

I. Preliminari

Rat ic-citazzjoni prezentata fl-25 ta` April 2001 li taqra hekk –

Peress illi fid-9 ta` Dicembru 1999, l-attur Ali El-Haddar fetah Savings Accounts mal-Bank tas-socjeta` konvenuta fil-fergha tal-Belt Valletta, f`ismu u f`isem l-attur l-iehor Saleh Frage Abuaisha ;

Peress illi s-socjeta` konvenuta accettat l-ftuh ta` dan il-kont li nghata n-numru 03440155865 u fih l-attur Ali El-Haddar iddepozita s-somma ta USD 466,228.09 ;

Peress illi l-attur Ali El-Haddar iffirma ismu fuq l-"speciment signature form", kif mitlub mill-Bank li jaghmel, filwaqt li l-attur l-iehor, billi kien imsiefer, kellu jaghti l-firma tieghu meta jigi Malta ;

Peress illi meta l-attur Ali El-Haddar rega` gie Malta u mar il-Bank fil-21 ta` Jannar 2000, biex jirtira s-somma ta USD 10,000 huwa nduna, meta nghata il-bilanc tal-kont, illi kien sar "withdrawal" mill-kont ta` USD 250,000 ;

Peress illi meta l-attur El-Haddar indaga x`kien dan il-"withdrawal" li ma kienx awtorizzat minn ebda wiehed mill-atturi, huwa gie nfurmat illi l-Bank kien ircieva ittra permezz ta` fax transmission, fil-21 ta` Dicembru 1999, intestata LU-AR Co. Sh. P.K. Tirana Albania, allegatament iffirmata mill-attur El-Haddar, permezz ta` liema il-Bank gie mitlub jaffettwa transferiment tas-somma ta` USD 250,000, mill-kont numru 003440155865 lil kont iehor fl-Alfa Credit Bank Tirana Branch ;

Peress illi l-attur Ali El-Haddar kategorikament jichad illi din l-ittra intbaghtet minnu ;

Peress illi dawn l-istuzzjonijiet li nghataw lill-Bank sabiex isir it-trasferiment in kwistjoni, kienu foloz, falsifikati, u fabrikati, u b`hekk jigi illi l-Bank konvenut effettwa trasferiment minghajr l-awtorizzazzjoni ta` ebda parti titolari tas-Savings Account in kwistjoni ;

Peress illi l-agir tal-Bank imur ghalhekk kontra l-kundizzjonijiet li accetta l-Bank li jopera il-kont, u cioe', li jagixxi biss fuq struzzjonijiet tal-firmatarji tal-kont jew min minnhom, in kwantu l-ebda wiehed mill-atturi ma kienu responsabbli ta` dawn l-istruzzjonijiet li fuqhom agixxiet il-bank ;

Peress illi inoltre l-Bank naqas milli jiehu l-prekawzjonijiet bankjari necessarji meta jsiru trasferimenti bhal dawn, sabiex jigu assigurat illi l-istruzzjonijiet li jircievu huma genwini ;

Peress illi inoltre, sa dak iz-zmien, l-attur l-iehor Saleh Frage Abuaisha, kien ghadu ma ffirmax id-dokumenti moghtija mill-Bank ;

Peress illi nonostante li gie interpellat jirrifondi s-somma ta` USD 250,000, il-Bank konvenut baqa` inadempjenti ;

Tghid ghalhekk s-socjeta` konvenuta ghalhiex m`ghandhiex din l-Onorabbli Qorti tiddikjara :-

1. Illi s-socjeta` konvenuta ittrasferiet s-somma ta` USD 250,000 fil-21 ta` Dicembru 1999, mill-kont numru 003440155865 indebitament in kwantu ma sarx abbazi ta` struzzjonijiet moghtija lilha minn wiehed mit-titolari, ossia firmatarju ta` dan il-kont ;

2. Sussidjarjament tiddikjara illi s-socjeta` konvenuta hija responsabbli ghad-danni sofferti mill-atturi solidalment bejniethom, ammontanti ghal USD 250,000, b`rizultat tal-fatt illi fil-21 ta` Dicembru 1999, is-socjeta` konvenuta ittrasferixxiet mill-kont numru 003440155865, intestat lill-atturi, is-somma ta` USD 250,000, minghajr l-awtorizzazzjoni awtentika u genwina tat-titolari, ossia firmatarji, ta` dan il-kont, jew wiehed minnhom, u dan minhabba negligenza, traskuragni u nuqqas da parti tas-socjeta` konvenuta li tadotta sistema sikura sabiex jigi assigurat li struzzjonijiet li l-Bank jercievi huma genwini u awtentici ;

3. Tikkundanna lis-socjeta` konvenuta tirrifondi ossia thallas, lill-atturi, s-somma ta` USD 250,000 rapprezentanti s-somma li gie indebitament trasferita mill-kont numru 003440155865 intestat fuq l-atturi, minghajr l-awtorizzazzjoni tal-atturi jew wiehed minnhom, liema somma tirrappresenta inoltre d-danni sofferti mill-atturi b`rizultat tal-agir tas-socjeta` konvenuta ;

Bl-imghax legali mid-data tat-trasferiment u cioe` mill-21 ta` Dicembru 1999, kontra il-Bank konvenut li minn issa hu ngunat in subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni guramentata tal-atturi, il-lista tax-xhieda ndikati minnhom, u l-elenku ta` dokumenti prezentati mar-rikors guramentat.

Rat in-nota tal-eccezzjonijiet li l-bank konvenut ipprezenta fil-11 ta` Gunju 2001 li taqra hekk –

Illi t-talbiet attrici ghandhom jigu michuda bl-ispejjez kontra l-atturi bhala infondati fil-fatt u fid-dritt stante li l-Bank wettaq b`diligenza l-istruzzjonijiet lilu moghtija mill-attur Ali El Haddar kif jirrizulta konfermat mill-anness Dokument "X".

Illi ulterjorment u bla pregudizzju ghal dak permess l-azzjoni attrici hi f`kull kaz minghajr fondament giuridiku stante li l-Bank konvenut kien gie ezentat minn kwalsiasi responsabilta` fil-kaz ta` transazzjonijiet bhal dik meritu tal-kawza odjerna.

Salvi eccezzjonijiet ohra.

Rat id-dikjarazzjoni guramentata tal-bank konvenut, il-lista tax-xhieda ndikati minnhom, u l-elenku ta` dokumenti prezentati flimkien man-nota tal-eccezzjonijiet.

Rat it-traskrizzjoni tax-xiehda tal-attur El Haddar Ali fl-udjenzi tal-15 ta` Ottubru 2001, tal-14 ta` Dicembru 2001, tas-26 ta` April 2002 u tas-7 ta` Frar 2003 quddiem din il-Qorti diversament presjeduta, u rat id-dokumenti li kienu esebiti.

Rat it-traskrizzjoni tax-xiehda tal-attur l-iehor Saleh Frage Abuaisha u ta` Graham Fairclough fl-udjenza tat-12 ta` Lulju 2002 quddiem din il-Qorti diversament presjeduta.

Rat it-traskrizzjoni tax-xiehda ta` Graham Fairclough fl-udjenza tat-22 ta` Novembru 2003 quddiem din il-Qorti diversament presjeduta.

Rat ix-xiehda bl-affidavit ta` Graham Fairclough (fol 88 sa fol 90).

Rat id-dokument a fol 91 tal-process.

Rat ix-xiehda bl-affidavit ta` Romina Farrugia Randon (gia` Camilleri), Maria Palmier Gonzi, Joseph Scicluna, Kevin Galea Souchet, Helga Testa u Vanessa Camilleri.

Rat in-nota b`dokumenti li pprezenta l-bank konvenut fl-10 ta` Jannar 2003.

Rat it-traskrizzjoni tax-xiehda tal-Ispettur tal-Pulizija Ian Joseph Abdilla u Graham Fairclough fl-udjenza tas-27 ta` Frar 2004 quddiem din il-Qorti diversament presjeduta.

Rat it-traskrizzjoni tax-xiehda ta` Graham Fairclough fl-udjenzi tas-16 ta` April 2004 u tas-6 ta` Ottubru 2004 quddiem din il-Qorti diversament presjeduta.

Rat id-digriet ta` din il-Qorti diversament presjeduta moghti fl-udjenza tas-6 ta` Ottubru 2004 fejn, wara talba tal-bank konvenut, kienet ordnata l-kjamata fil-kawza ta` Mark Attard.

Rat in-nota tal-eccezzjonijiet li Mark Attard ipprezenta fil-25 ta` Ottubru 2004 li taqra hekk –

Illi in linja preliminari, l-eccipjent ghandu jigi liberat ad observantia judicis peress illi ma tezisti ebda forma ta` relazzjoni guridika bejnu u l-atturi propio et nomine.

Illi minghajr pregudizzju u wkoll in linja preliminari l-azzjoni kif promossa ghal-likwidazzjoni u kundanna ta` hlas ta` danni in kwantu diretta fil-konfront tgal-eccipjent hija preskritta fit-termini tal-Art 2153 tal-Kodici Civili.

Illi minghajr pregudizzju fil-merti t-talbiet attrici huma nfondati fil-fatt u fid-dritt peress illi l-eccipjenti ma kien qatt involut b`ebda mod fit-transazzjoni relattiva li saret fuq il-kont de quo.

Salv eccezzjonijiet ulterjuri.

Rat id-dikjarazzjoni guramentata tal-kjamat fil-kawza Mark Attard u l-lista tax-xhieda ndikati minnhom.

Rat it-traskrizzjoni tax-xiehda ta` Graham Fairclough fl-udjenza tad-19 ta` Novembru 2004 quddiem din il-Qorti diversament presjeduta u rat id-dokument li kien prezentat.

Rat it-traskrizzjoni tax-xiehda in kontroezami ta` Joseph Scicluna fl-udjenza tad-9 ta` Mejju 2005 quddiem din il-Qorti diversament presjeduta.

Rat it-traskrizzjoni tax-xiehda in kontroezami ta` Maria Palmier Gonzi fl-udjenza tas-27 ta` Gunju 2005 u tas-7 ta` Novembru 2005 quddiem din il-Qorti diversament presjeduta u rat id-dokument li kien prezentat.

Rat it-traskrizzjoni tax-xiehda in kontroezami ta` Romina Frendo Randon (gia` Camilleri) u ta` Helga Triganza (gia` Testa) fl-udjenza tat-12 ta` Mejju 2006 quddiem din il-Qorti diversament presjeduta.

Rat it-traskrizzjoni tax-xiehda in kontroezami ta` Kevin Galea Souchet fl-udjenzi tat-28 ta` Mejju 2007 u tat-12 ta` Ottubru 2007 quddiem din il-Qorti diversament presjeduta u rat id-dokumenti li kienu prezentati.

Rat it-traskrizzjoni tax-xiehda tal-Ispettur Ian Joseph Abdilla fl-udjenza tat-12 ta` Jannar 2006 quddiem din il-Qorti diversament presjeduta.

Rat id-digriet ta` din il-Qorti diversament presjeduta moghti fis-27 ta` Novembru 2007 fejn, wara talba tal-bank konvenut, kienet ordnata l-kjamata fil-kawza ta` l-konjugi Hector u Anna konjugi Carter, u tal-konjugi Neil u Susan konjugi Carter.

Rat ir-risposta guramentata li l-kjamati fil-kawza Hector u Anna konjugi Carter ipprezentaw fid-19 ta` Gunju 2008 li taqra hekk –

1. Illi l-eccipjenti la ghandhom u lanqas qatt ma kellhom ebda relazzjoni la guridika u lanqas xort`ohra ta` kwalsiasi natura mal-atturi odjerni u huma ghal kollox estranei ghar-relazzjoni guridika li dawn l-atturi ghandhom jew f`xi zmien seta` kellhom mal-Bank konvenut u ghalhekk t-talbiet attrici kif proposti fil-konfront tal-eccipjenti huma legalment insostenibbli u ghal kollox infondati fil-fatt u fid-dritt u ghalhom ghalhekk jigu respinti bl-ispejjez ;

2. Illi ulterjorment in kwantu t-talbiet attrici kif proposti jirrizultaw li huma di natura legali talba ghad-danni, l-azzjoni attrici fil-konfront tal-eccipjenti hija preskritta a tenur ta` l-artikolu 2153 tal-Kap 16 tal-Ligijiet ta` Malta ;

3. Illi l-eccipjenti ulterjorment f`dan il-kuntest qeghdin minn issa jzommu sia lil Lombard Bank plc li talab il-kjamata in kawza taghhom fil-proceduri odjerni u sia wkoll lil Mark Attard ex impjegat tal-istess Bank li implika lill-eccipjenti Hector Carter f`din l-istorja, pienament responsabbli ghad-danni kollha li huma gew esposti ghalihom bhala konsegwenza tal-agir tal-istess ;

4. Illi l-eccipjenti Anna Carter tirrileva ulterjorment ghal kull effett u finijiet tal-ligi illi mkien ma jirrizulta li saret xi referenza ghaliha f`dawn il-proceduri u ghalhekk ukoll il-kjamata in kawza taghha hija rrita u nulla ;

Salvi eccezzjonijiet ulterjuri.

Rat il-lista tax-xhieda ndikati mill-kjamati fil-kawza Hector u Anna konjugi Carter.

Rat ir-risposta guramentata li l-kjamati fil-kawza Neil u Susan konjugi Carter ipprezentaw fid-19 ta` Gunju 2008 li taqra hekk –

1. Illi l-eccipjenti la ghandhom u lanqas qatt ma kellhom ebda relazzjoni la guridika u lanqas xort`ohra ta` kwalsiasi natura mal-atturi odjerni u huma ghal kollox estranei ghar-relazzjoni guridika li dawn l-atturi ghandhom jew f`xi zmien seta` kellhom mal-Bank konvenut u ghalhekk t-talbiet attrici kif proposti fil-konfront tal-eccipjenti huma legalment insostenibbli u ghal kollox infondati fil-fatt u fid-dritt u ghalhom ghalhekk jigu respinti bl-ispejjez ;

2. Illi ulterjorment in kwantu t-talbiet attrici kif proposti jirrizultaw li huma di natura legali talba ghad-danni, l-azzjoni attrici fil-konfront tal-eccipjenti hija preskritta a tenur ta` l-artikolu 2153 tal-Kap 16 tal-Ligijiet ta` Malta ;

3. Illi l-eccipjenti ulterjorment f`dan il-kuntest qeghdin minn issa jzommu sia lil Lombard Bank plc li talab il-kjamata in kawza taghhom fil-proceduri odjerni u sia wkoll lil Mark Attard ex impjegat tal-istess Bank li implika lill-eccipjenti Hector Carter f`din l-istorja, pienament responsabbli ghad-danni kollha li huma gew esposti ghalihom bhala konsegwenza tal-agir tal-istess ;

4. Illi jigi notat f`dan il-kuntest illi fir-Rikors tieghu tat-2 ta` Novembru 2007 fejn talab il-kjamata in kawza, il-Lombard Bank plc naqas illi jsemmi illi ma hemm pendenti ebda proceduri penali fil-konfront tal-eccipjenti Neil Carter u dan minkejja investigazzjoni ntensiva da parti tal-Pulizija wara l-allegazzjonijiet maghmula minn Mark Attard ;

5. Illi l-eccipjenti Susan Carter tirrileva ulterjorment ghal kull effett u finijiet tal-ligi illi mkien ma jirrizulta li saret xi referenza ghaliha f`dawn il-proceduri u ghalhekk ukoll il-kjamata in kawza taghha hija rrita u nulla – u dan multo magis meta wwiehed iqis illi fil-perijodu tal-allegati fatti hija lanqas biss kienet mizzewga lill-eccipjenti Neil Carter.;

Salvi eccezzjonijiet ulterjuri.

Rat il-lista tax-xhieda ndikati mill-kjamati fil-kawza Neil u Susan konjugi Carter.

Semghet ix-xiehda ta` l-Marixxal Manolito Briffa u ta` Joseph Attard fl-udjenza tas-7 ta` Ottubru 2010.

Rat in-nota li pprezenta l-Av. Roberto Mantalto fl-udjenza tas-7 ta` Ottubru 2010 fejn irrinunzja ghall-patrocinju tal-kjamat fil-kawza Mark Attard.

Rat ix-xiehda bl-affidavit ta` l-kjamati fil-kawza Neil Carter u Susan Carter, u rat in-nota b`dokument li pprezentaw fis-17 ta` Frar 2011.

Semghet ix-xiehda ta` Joseph Attard fl-udjenza tal-4 ta` April 2011.

Rat ix-xiehda bl-affidavit tal-kjamati fil-kawza Hector Carter u Anna Carter.

Semghet id-deposizzjoni tal-Av. Alexia Aquilina fl-udjenza tat-23 ta` Mejju 2011.

Semghet ix-xiehda in kontroezami tal-Ispettur Ian Joseph Abdilla fl-udjenzi tat-13 ta` Ottubru 2012 u tal-1 ta` Marzu 2012, u rat id-dokumenti li kienu prezentati.

Rat ix-xiehda bl-affidavit ta` l-attur Ali El Haddar.

Semghet ix-xiehda in kontroezami tal-kjamat fil-kawza Hector Carter fl-udjenza tal-1 ta` Marzu 2012.

Semghet id-deposizzjoni ta` Paul Scicluna fl-udjenza tas-7 ta` Mejju 2012.

Semghet ix-xiehda ta` Joseph Bugeja fl-udjenza tad-9 ta` Ottubru 2012.

Semghet ix-xiehda ta` Connie Azzopardi fl-udjenza tal-21 ta` Frar 2013.

Rat in-noti ta` osservazzjonijiet li pprezentaw il-partijiet – hlief ghall-kjamat fil-kawza Mark Attard.

Semghet is-sottomissjonijiet tal-ahhar fl-udjenza tal-24 ta` Ottubru 2013.

Rat id-digriet taghha moghti fl-istess udjenza fejn halliet il-kawza ghas-sentenza.

Rat l-atti l-ohra tal-kawza, inkluz id-dokument li pprezenta l-bank konvenut mar-rikors tieghu tas-17 ta` Dicembru 2013, il-prezentata ta` liema dokument il-Qorti awtorizzat b`digriet tagha tal-14 ta` Jannar 2014.

Ikkunsidrat :

II. Provi

L-attur El Haddar Ali xehed illi kien ilu klijent tal-bank konvenut mill-1995. Il-kont in kwistjoni kien *joint account* f`ismu u f`isem l-attur l-iehor Saleh Frage Abuaisha. Huwa kien mar personalment il-bank biex jiftah il-kont. Dan kien fid-9 ta` Dicembru 1999. Ma ffirma l-ebda dokumenti ohra, ghajr dawk soliti meta jinfetah kont gdid. Iffirma l-*specimen signature form* sabiex jiftah il-kont. Abuaisha ma kienx prezenti meta nfetah il-kont bankarju ; dan kellu jiffirma iktar `il quddiem meta jkun Malta. Fil-fatt anke Abuaisha in segwitu ffirma l-*specimen signature form*. Fil-kont gew trasferiti flus fl-ammont ta` US$ 466,200 li qabel kienu go kont iehor ma` l-bank konvenut. Ghamel ukoll transazzjoni

ohra ta` US$ 25,000 minn kont iehor tieghu. Xehed illi fit-23 ta` Dicembru 1999 kienu trasferiti flus mill-kont il-gdid minghajr l-awtorizazzjoni jew kunsens tieghu u ta` Abuaisha. Sar jaf li kien gara hekk meta fil-21 ta` Jannar 2000 mar il-bank biex jigbed US$ 10,000 ; meta nghata l-bilanc sab li kien hemm US$ 250,000 mill-kont il-gdid. Meta staqsa dwar it-trasferiment, kien infurmat li l-bank kien inghata struzzjonijiet biex jaghmel it-trasferiment permezz ta` fax li allegatament kellha l-firma tieghu. Huwa cahad li qatt iffirma jew baghat dik il-fax jew li qatt awtorizzat it-trasferiment tal-flus. Huwa qatt ma kellu negozju mal-kumpannija li kienet tidher fuq il-letterhead tal-fax li rcieva l-bank konvenut. Meta kien jopera l-kontijiet l-ohra tieghu, huwa kien jibghat fax fuq karta minghajr l-ebda letterhead, u kien icempel lil bank konvenut biex jinfurmahom. Kien jaghtihom id-dettalji, il-card number, ismu u informazzjoni ohra. Fuq il-fax li kien jibghat lill-bank kien jnizzel il-*code number.* Huwa sostna li l-fax li rcieva l-bank kienet differenti minn dawk li kien jibghat hu u ma kellhiex il-*code number* tieghu mnizzel fuqha. Xehed li ma kellu l-ebda konnessjoni mal-kont fejn kienu trasferiti l-flus u lanqas qatt ittratta ma` Alpha Credit Bank. Meta sar it-trasferiment mhux awtorizzat, Abuaisha ma kienx ghad ffirma d-dokumenti tal-bank ; lanqas l-*specimen signature form*. Meta talab rimedju mill-bank konvenut, l-ufficjali tal-bank sostnew li ghalkemm riedu jaghtuh l-assistenza taghhom, il-bank ma kienx responsabbli, u ghalhekk baqa` ma giex rimborsat il-flus li kienu gew trasferiti. Stqarr illi fuq il-kont il-gdid ma kienx ghadu ffirma *indemnity form* peress li kien ghadu ma ddiskutiex dik il-kwistjoni ma` Abuaisha. Huwa qatt ma ffirma dokument li kien jawtorizza lill-bank konvenut illi jagixxi fuq *fax instructions* tieghu jew tal-*partner* tieghu. Fil-**kontroezami**, El Haddar xehed illi huwa ma kienx jaf lil Hector Carter u lanqas qatt iltaqa` mieghu. Ghalhekk la qatt innegozja mieghu u lanqas kellu jaghti flus lill-istess Carter.

L-attur Saleh Frage Abuaisha xehed illi huwa ried jiftah kont mal-attur l-iehor. L-ammont depozitat kien US$ 400,060. Huwa kien mar jaghti l-*specimen signature* tieghu lill-bank konvenut xi sena wara li sehh il-kaz mertu ta` din il-kawza. Xehed illi huwa qatt ma ta struzzjonijiet lill-bank konvenut dwar dak il-kont ; la bit-telefon u lanqas bil-fax. Lanqas ma seta` l-bank jopera b`ordnijiet bit-telefon peress li biex issir operazzjoni kellu jmur il-bank huwa personalment jew l-attur l-iehor. Mal-bank konvenut, huwa kellu tliet kontijiet ; fil-kaz tal-ebda wiehed minnhom ma ta struzzjonijiet lill-bank illi seta` jaghmel operazzjonijiet bil-fax jew bit-telefon. Qatt ma mar l-Albanija, u ma kienx jaf bil-kumpannija, li isimha jidher fuq il-fax li ntbaghat lill-bank. Huwa qatt ma ta ordni lill-bank konvenut sabiex jittrasferixxi trasferiti US$ 250,000 ghal bank fl-Albanija. L-istess ighodd ghal El Haddar.

Graham Fairclough – General Manager tal-bank konvenut – xehed illi kien jaf lill-atturi ghaliex kienu ilhom snin jahdmu mal-bank. Wara li sehh il-kaz, il-bank ghamel investigazzjonijiet, u offra li jghin lill-attur biex jiehdu lura l-flus. Il-bank ikkorrisponda mal-bank fl-Albanija meta kienu marru l-flus, u anke mal-Bank Centrali tal-Albanija, izda ma wasal imkien. Ir-risposta mill-

Albanija kienet li l-applikazzjoni tal-fondi kienet skond ir-regoli bankarji u ma setghetx tinghata assistenza dwar rifuzjoni ta` dawk il-fondi. Ikkonferma li l-flus kienu gew trasferiti. Il-bank sar jaf illi l-kumpannija ndikata fil-fax kienet tezisti izda ma kienx skopert min kienet il-kumpannija. Ikkonferma li l-attur dejjem cahad li kellu xi konnessjoni ma` dik il-kumpannija jew li baghat il-fax in kwistjoni. Qal ukoll illi Saleh Frage Abuaisha ma kienx ghadu iffirma struzzjonijiet biex il-bank jagixxi b`fax jew metodi ohra dwar il-kont partikolari.

Xehed illi meta klijent jitlob li l-bank jagixxi fuq struzzjonijiet permezz tat-telefon jew fax, il-bank jirrikjedi li tkun iffirmata *indemnity form*. Fil-kaz tal-attur El Haddar,, ma kinitx intalbet *indemnity form* ohra peress li l-bank qaghad fuq l-*indemnity form* ohra li diga` kellu tieghu, liema *form* kienet saret fuq kont bankarju li kellu ma` persuna ohra. Meta nfetah il-kont il-gdid, ix-xhud ma kienx prezenti u ghalhekk ma jafx jekk l-attur kienx intalab kif kien ser jopera dak il-kont. Dwar Saleh Frage Abuaisha, ma jafx kienx iffirma *indemnity form*. Fil-kaz tat-trasferiment mertu ta` din il-kawza, l-istruzzjonijiet waslu l-bank bil-fax biss. Tramite korrispondenza skambjata mal-bank fl-Albanija, irrizulta taghrif dwar il-persuni li kienu firmatarji tal-kont fejn kienu trasferiti il-flus tal-atturi.

Xehed illi fost servizzi ohra, il-bank konvenut joffri servizz ta` `*payment orders*` minghand il-klijenti bil-fax. Dan ifisser li l-bank jaccetta struzzjonijiet bil-fax minghand il-klijenti tieghu sabiex isiru trasferimenti flus mil-kontijiet taghhom. Il-bank jitlob li f`kazi bhal dawk jigi indennizzat mill-klijent fis-sens illi l-klijent jaccetta li jgorr ir-riskji involuti u jezenta l-bank mir-responabbilita`. Jekk klijent ma jiffirmax l-indemnity, il-bank ma jaccettax li jagixxi fuq *payment orders* bil-fax. El Haddar kien klijent tal-bank konvenut li kien ta struzzjonijiet sabiex isiru *payment orders by fax* u kien anke ffirma *fax indemnity form*.

Xehed illi fil-kaz tal-lum, il-bank konvenut ircieva *payment order by fax* bid-data ta` l-20 ta` Dicembru 1999 bil-firma ta` Ali El Haddar biex jigu trasferiti US$ 250,000 ghal go kont ma` Alpha Credit Bank AE, Tirana Branch, Albanija f`isem LU - AR Co SHPK. Kienet segwita l-procedura normali fis-sens li sar tqabbil tal-firma li kien hemm fuq il-fax ma` dik originali, u wara tali verifika, il-bank ipproceda bit-trasferiment. Lejn tmiem Jannar 2000, il-bank kien infurmat minn Ali Eli Haddar li kien sar xi zball peress li huwa kien talab li jsir trasferiment ta` US$ 25,000 u mhux ta` US$ 250,000. Ali Eli Haddar kien muri l-fax u dak immedjatament sostna li l-firma fuq il-fax ma kinitx il-firma tieghu.

Sostna li Ali Eli Haddar kien insista tramite l-avukat tieghu sabiex l-bank isib u jirkupra l-fondi trasferiti. Il-bank dahal f`korrispondenza estensiva ma` Alpha Credit Bank AE ta` Tirana u ma` l-Ufficju Generali (Head Office) ta` Ateni, kif ukoll mal-Bank Centrali ta` l-Albanija sabiex tinkiseb kemm jista`

jkun informazzjoni. Il-bank ghamel dan kollu biex jaghti servizz lill-klijent ghax il-bank ma kienx accetta responsabbilita` ghal li gara bil-flus tal-attur. Il-bank agixxa b`mod regolari u skond l-istruzzjonijeit tal-klijent. Minkejja l-korrispondenza ma kienx hemm ezitu pozittiv. Il-bank ma involviex lill-Pulizija fil-kaz billi fil-fehma tal-bank, meta l-bank agixxa fuq *payment order* bil-firma ta` Ali El Haddar, li giet awtentikata mal-firma originali tieghu li l-bank kellu *on file*, ma kien hemm xejn irregolari.

Fil-**kontroezami**, Fairclough xehed illi kienu l-pulizija li avvicinaw lill-bank. Isostni li ghall-bank il-firma fuq il-fax ma kenitx falza ghaliex dik il-firma kienet taqbel ma` dik li kien hemm fir-records tal-bank. Kull ma kellu l-bank kienet l- allegazzjoni tal-klijent li ma kienx iffirma dak il-fax.

Stqarr illi l-pulizija nfurmawh li kienu qed jigu investigati diversi persuni dwar frodi, fosthom impjegat tal-bank jismu Mark Attard. Il-bank ma jafx fejn wasslet l-investigazzjoni tal-pulizija. Jaf li Attard kien skrivan fid-Dipartiment tal-Accounts u rrizenja volontarjament mill-impieg mal-bank ; ma kienx jaf ir-raguni tar-rizenja. Xi xhur irrizenja, Attard kien gie trasferit ghal fergha ohra tal-bank. Il-bank ma kienx kellem lil Attard dwar il-kaz ta` El Haddar.

Spjega li l-bank ghandu persuna inkarigata mill-investigazzjonijiet ; dan huwa c-Chief Inspector. Fiz-zmien tal-kaz, ic-Chief Inspector kien Carmel Vassallo. Ma jafx jekk Vassallo kienx ltaqa` ma` Attard qabel irrizenja. Jaf li l-Pulizija staqsew lill-bank dwar x` tip ta` xoghol kien jaghmel Attard u jekk kienx jaf mill-qrib lil El Haddar. Ir-risposti tal-bank kienu fis-sens illi Attard kien jahdem fl-Accounts Department pero` il-bank ma kienx jaf jekk Attard kienx jaf lil El Haddar. Li l-bank jaf huwa li Attard kien jipprocessa transazzjonijiet ta` El Haddar. Attard kien jaf kif kienet il-firma ta` El Haddar ghax huwa kellu access ghar-records tal-bank.

Xehed illi fis-16 ta` Settembru 2002, Mark Attard kien trasferit mill-Head Office tal-Belt ghall-fergha Ta` Sliema. It-trasferiment kien skond prassi normali fejn wara certu zmien impjegati jigu trasferiti ghal ferghat ohra. Ma kien hemm regola dwar il-frekwenza tat-trasferimenti ghaliex kollox kien jiddependi mic-cirkostanzi. Attard kien ilu Head Office mill-bidu tal-impieg tieghu mal-bank. Id-decizjonijiet dwar trasferimenti jittiehdu mid-Dipartiment tar-Risorsi Umani tal-bank. Huwa ma jafx li kien hemm xi rikjesta specifika li Attard jigi trasferit minn Head Office. Il-Manager li kellu Attard meta mar Tas-Sliema kien Kenneth Lanzon. Il-Manager tieghu meta kien Head Office kien Philip Saliba.

Qal illi Mark Attard xtaq li ma jkunx trasferit lejn il-fergha Tas-Sliema. L-ittra tar-rizenja ta` Attard kienet datata 28 ta` Ottubru 2002. L-ittra nghata

lill- Human Resources Department. Fuq l-ittra kien hemm it-timbru tar-ricevuta tal-bank. Il-bank accetta r-rizenja ta` Attard. Attard kellu jieqaf mix-xoghol fil-31 ta` Jannar 2003.

Xehed illi meta l-bank jircievi struzzjonijiet bil-fax, l-iskrivan li jkun qed jipprocessa l-pagament jaghmel verifiki dwar il-firma kif ukoll is-supervisor. L-iskrivan imur jara l-firma li l-bank ikollu fir-records u jekk il-firma tkun taqbel mal-firma tar-records, huwa jindika fuq il-fax li l-firma giet imqabbla. Fil-kaz tal-lum kienet Vanessa Camilleri li kkomparat il-firem. Ma kien hemm l-ebda dubju li l-firma ma kinitx ta` El Haddar u ghalhekk ma kienx hemm il-htiega li l-bank jikkomunika ma` El Haddar.

Fisser illi l-fax li rcieva l-bank kienet fuq letterhead ta` Loucar Shipping Ltd izda l-istruzzjonijiet li kien hemm fuq il-fax kienu cari li gejjin minn Ali El Haddar. Il-bank ma kellu l-ebda relazzjoni ma` Loucar Co Shipping. L-unika struzzjoni li rcieva l-bank u li fiha hemm timbru ta` Loucar Co Shipping hija propju din il-fax. Apparti Vanessa Camilleri, il-firma kien verifikata minn persuni li jkunu qed jipprocessaw it-transazzjoni. Ghalhekk tkun involuta aktar minn persuna wahda. Mhux kull impjegat jista` jidhol fir-records u jara l-bilanc li jkun hemm fil-kontijiet bankarji. Il-bank ma ghamel l-ebda enquiry biex jara min dahal fil-kont ta` El Haddar.

**Romina Farrugia Randon gia` Camilleri** – skrivana tal-bank konvenut – xehdet illi f`Dicembru 1999, kienet tahdem Head Office fil-Foreign Department. Fost id-dmirijiet taghha hija kellha tezegwixxi trasferimenti ta` munita barranija f` destinazzjonijiet indikati skond l-ezigenzi u struzzjonijiet tal-klijenti tal-bank. Fl-20 ta` Dicembru 1999, il-bank ircieva struzzjonijiet bil-fax minghand Ali El Haddar biex isir trasferiment ta` US$ 250,000 minn kont ta` l-istess Ali El Haddar ghal go kont ta` bank fl-Albanija.

Qalet illi sabiex jigu ezegwiti sruzzjonijiet ta` din ix-xorta, hemm prassi li tigi verifikata l-firma li jkun hemm fuq il-fax mal-firma tal-klijent li l-bank ikollu fir-records tieghu. Hija kienet iccekkjat li l-firma li kien hemm fil-fax instructions kienet taqbel ma` l-ispecimen signature ta` Ali El Haddar kif ukoll vverifikat jekk il-bank kellux awtorizazzjoni minghand il-klijent biex isiru pagamenti u trasferimenti tramite struzzjonijiet moghtija b` fax. Vanessa Camilleri sabet l-awtorizazzjoni, ghamlet it-tqabbil tal-firma, u ghamlet nota fuq il-formola fir-records tal-bank fejn ikkonfermat li kienet ivverifikat il-firma fuq il-fax mal-firma originali. Imbaghad hadet id-dokumentazzjoni lis-superjura taghha Maria Palmier Gonzi sabiex din ticcekja u tawtorizza l-pagament ossija t-trasferiment tal-flus billi tiffirma fuq tali dokumentazzjoni. Imbaghad ghaddiet kollox lil Kevin Galea Souchet sabiex jerga` jiccekja l-affarijiet. Imbaghad hija pprocessat il-karti u baghtet kollox lid-dipartiment minn fejn isiru t-trasferimenti.

Xehdet illi fil-21 ta` Jannar 2000, mar il-bank Ali El Haddar u kienet qeghda taqdih Helga Testa. Semghetu jistaqsi dwar xi trasferiment u struzzjonijiet. Semghet ighid li kien sar zball u li kellu jsir trasferiment a` US$ 25,000 u mhux ta` US$ 250,000. Helga Testa uriet lil Ali El Haddar kopja ta` l-inkartament tal-bank inkluza l-fax, u El Haddar beda jichad li huwa baghat dak il-fax u li huwa ffirma dak il-fax. Testa avzat lil Kevin Galea Souchet b`dan kollu. El Haddar baqa` jallega li kien sar zball, li l-impjegati tal-bank ma kinux jafu x`qed jaghmlu ghax it-trasferiment kien sar fiz-zmien il-Milied, u finalment beda anke jinsinwa li l-firma giet falsifikata minn xi impjegat tal-bank.

Fil-**kontroezami**, Romina Farrugia Randon xehdet illi meta vverifikat, il-kont kien jghajjat lil El Haddar biss. Ma kenitx rat id-dokument a fol 205 tal-process izda rat biss il-fax indemnity form li kienet issejjah lil El Haddar biss. Illum il-gurnata, il-bank bidel il-procedura u jezigi li l-impjegati jcemplu lill-klijent, kontra ghal dak li kien isir qabel inqala` dan il-kaz. Id-dokument a fol 14 huwa l-fax li rcieva l-bank. Il-bank qatt ma kellu struzzjonijiet mill-kumpanija li isimha jidher fil-letterhead. Il-firma li ccekjat hi kienet dik li hemm fuq il-*fax indemnity form* u mbaghad wara ivverifikat il-firma ma` l-firma fl-*specimen form*. L-*specimen signature* ratha wara. Ma kellha bzonn il-permess ta` hadd biex tara dik l-*specimen signature*. Rat il-firem ma` Vanessa Cmamilleri peress li Vanessa Camilleri kellha l-form ghandha. Ma kenitx taf ghalfejn il-form kienet ghand Camilleri.

Xehdet illi qatt ma kienet rat qabel lil El Haddar jew ikkomunikat mieghu. Meta El Haddar mar il-bank, huwa insista li t-trasferiment kellu jkun ta` US$ 25,000 dollari izda meta ntwera l-kopja tat-talba ghat-trasferiment, huwa qal li qatt ma kien ta struzzjonijiet biex jintbaghtu US$ 25,000 jew US$ 250,000 dollari. Ma kenitx taf li f`Dicembru El Haddar kien ghamel trasferiment iehor.

Maria Palmier Gonzi – impjegata ohra tal-bank konvenut – xehdet illi fit-tieni jew fit-tielet gimgha ta` Jannar 2000, hija rat lil Ali EL Haddar il-bank fejn kien talab li ssir kjarifika dwar trasferiment. Rat lil Helga Testa taqdi lil Ali El Haddar. Dan beda jghid li kien hemm zball fit-trasferiment ta` Dicembru u li t-trasferiment kellu jkun ta` US$ 25,000. Helga Testa marret tivverifika u sussegwentement spjegat lil Ali El Haddar li kien hemm struzzjonijiet ghal trasferiment ta` US$ 250,000 permezz ta` fax. Imbaghad Ali El Haddar bidel il-verzjoni u beda jsostni li US$ 25,000 kienet tirrigwarda transazzjoni ohra, u mhux dik konnessa ma` US$ 250,000. Semghetu jghid li l-firma fuq il-fax ma kinitx tieghu. Beda jinsinwa li t-trasferiment sar fi zmien il-Milied meta hadd ma kien jaf x`qed jaghmel, u li jista` jkun li kien wiehed mill-impjegati stess li ffalsifika l-firma tieghu.

Qalet illi hija procedura normali li f`kaz ta` trasferimenti li jsiru fuq struzzjonijiet *by fax*, tigi verifikata li tezisti d-debita awtorizazzjoni sabiex il-bank jaghmel it-trasferiment, kif ukoll li tigi verifikata l-firma fuq il-fax mal-firma li l-bank jkollu fir-records tieghu. Bhala *first signatory* fuq l-awtorizazzjoni interna biex sar il-pagament, hija ghamlet il-verifiki u kienet sodisfatta li l-klijent kien ta struzzjonijiet li l-bank jezegwixxi struzzjonijiet bil-fax, u li l-firma fuq il-*fax instruction* kienet taqbel mal-firma originali tal-kont li l-bank kellu fir-records tieghu.

Fil-**kontroezami**, ix-xhud spjegat li f`dan il-kaz, l-istruzzjonijiet gew tramite fax. Hija baghtet lill-iskrivana biex iggib il-*fax indemnity* u s-*signature card*. Kien jigi accertat jekk kienx hemm flus fil-kont li l-firma kienet taqbel. Fil-kaz ta` ammonti kbar, jkun hemm bzonn verifika minn impjegat iehor. Fil-kaz in ezami, il-fax in kwistjoni dahlet fl-Investments Department u Romina Farrugia Randon marret iggib l-affarijiet minghand Vanessa Camilleri. Li tiftakar hu li Romina u hi iccekkjaw li kollox kien sew. Mhuwiex ta` interess ghall-bank fejn se jmorru l-flus. Ma tiftakarx lil min kien jghajjat il-kont. Lanqas ma ftakret meta kienet saret il-*fax indemnity form* u dwar liema kont kienet saret.

Qalet illi meta klijent ikun ser jiftah kont gdid ma` haddiehor, irid jaghti *fax indemnity* gdida. Ma tiftakarx jekk kinitx iccekkjat jekk kienx hemm *fax indemnity* gdida. Insistiet li ma tiftakarx meta saret il-*fax indemnity*. Hija ccarat illi jekk kont ikun fuq isem zewg persuni izda jkun hemm *fax indemnity* ta` persuna wahda, il-pagament xorta jigi processat. Murija d-dokument a fol 165, xehdet illi dak id-dokument jimtela sabiex isir it-trasferiment ta` fondi, u li l-fatt li hemm imnizzel fuq Mr Ali El Haddar biss juri li fuq l-istruzzjonijiet tal-fax kien hemm il-firma tieghu biss. Il-firma l-ohra fuq dak id-dokument hija ta` Kevin Galea Souchet ; id-dokument imtela` minn Romina Camilleri. Qalet ukoll li jekk jinfetah kont minn zewg persuni, huma z-zewg persuni li ghandhom jaghtu l-awtorizazzjoni biex il-kont jkun operat bl-awtorizzazzjoni tat-tnejn jew ta` wiehed minnhom. Sostniet li qabel it-trasferiment tal-flus, ma ppruvatx taghmel kuntatt ma` El Haddar.

Stqarret illi ma kenitx prattika tal-bank li jcempel lil klijenti biex jivverifika l-istruzzjonijiet moghtija bil-fax. Ikkonfermat illi ma kienet inghatat l-ebda tahrig mill-bank biex taghraf il-firem. L-*specimen signatures* jinzammu fl-*Specimen Department* tal-*Investments Department*. Kulhadd kellu access ghall-ispecimen signatures. Fil-bank ma hemm l-ebda registru li juri min kien acceda ghall-firem. Qal li lil Mark Attard kienet tafu.

Xehdet illi El Haddar kien l-ewwel mar fl-*Investments Department* u imbaghad kien waqaf mal-counter u tkellem ma` Helga Testa peress li hija marret biex taqdih. Ma tiftakarx li fid-9 ta` Dicembru, El Haddar kien ghamel

trasferiment ta` US$ 25,000 minn kont differenti. Sa meta kien semma` US$ 25,000 u mbaghad induna li kienu minn kont differenti, El Haddar kien ghadu ma giex muri l-fax li kienet qed tordna trasferiment ta` US$ 250,000. Malli kien muri l-fax, huwa sostna li l-firma ma kinitx tieghu.

Waqt **riezami**, ix-xhud kienet murija d-dokument a fol 91 u sostniet li dik hija *fax indemnity* izda li kienet rat hi, ma kelliex thazziz u f` din kien hemm bzonn il-firma ta` l-attur l-iehor. Skond dik il-*fax indemnity*, hija kellha bzonn l-*mandate* ta` l-attur l-iehor. L-*indemnity* imtliet minn Vanessa Camilleri. Meta jinfetah kont, ikun ahjar li jkunu prezenti z-zewg persuni flimkien, izda jista` jaghti l-kaz li jkun hemm arrangamenti sabiex persuna tiffirma wara l-ohra. F`dan il-kaz kien hemm *mandate* li trasferiment seta` jsir minn persuna wahda firmatarja tal-kont.

Stqarret illi l-kont in kwistjoni kien infetah mill-atturi b`*either to sign*`. Fetah il-kont Ali El Haddar u ffirma, waqt li Abuaisha kien ghadu ma ffirmax. Ladarba Abuaisha kien ghadu ma ffirmax, il-bank kien ghadu ma jafx jekk kienx accetta li l-kont ikun *either to sign.*

Xehdet illi l-fax indemnity form ma kinitx wahda gdida izda kienet wahda li El Haddar kellu wahda ma` terz ; dan it-terz inqata` barra, u sar il-kont il-gdid bejn l-atturi b`*mandate* gdid izda bl-istess *fax indemnity.* Ma saritx *fax indemnity* gdida peress li El Haddar kien qalilhom li m`hemmx ghalfejn. Ikkonfermat li meta nfetah il-kont il-gdid fuq isem l-atturi hija ma kinitx prezenti biex tara jekk kienx hemm bzonn ta` *fax indemnity* gdida. Ikkonfermat ukoll li l-unika *fax indemnity form* tmur lura ghall-1994.

Joseph Scicluna – Manager mal-bank konvenut – xehed illi f`Dicembru 1999 huwa kien manager fil-Head Office. Fil-21 ta` Jannar 2000, Ali El Haddar mar ghandhom il-Belt biex jistaqsi u jaghmel xi verifiki dwar il-bilanc li kellu go kont. Meta nghata l-bilanc qal li l-bilanc ma kienx korrett u ried dettalji dwar l-ahhar operazzjonijiet li kienu jidhru fuq il-kont. Helga Testa li kienet l-iskrivana infurmat lil Ali El Haddar illi fl-20 ta` Dicembru 1999, il-bank kien ircieva struzzjonijiet permezz ta` fax ghal trasferiment ta` US$ 250,000 ghal kont fl-isem ta` LU-AR Co Shpk fl-Albania. Ir-reazzjoni ta` Ali El Haddar kienet li l-ammont ta` kellu jkun ta` US$ 25,000 u mhux ta` US$ 250,000. L-iskrivana marret tivverifika fl-arkivji. X`hin marret lura Ali El Haddar infurmaha li l-operazzjoni li kien rrefera ghaliha qabel, u cioe` dik ta` US$ 25,000 kienet haga ohra. Meta mbaghad ra l-istruzzjonijiet bil-fax, El Haddar beda jghid li dan kien *inside job* u li xi hadd mill-impjegati tal-bank kien iffalsifika l-firma tieghu. El Haddar cahad li ffirma jew baghat dawk l-istruzzjonijiet. Allega wkoll illi billi t-trasferiment sar fiz-zmien tal-Milied, l-ufficjali tal-bank ma kinux f`sensihom u ghamlu zball. Helga Testa infurmat lil Vanessa Camilleri peress id-dokumentazzjoni dwar it-trasferiment kellha nota `*Confirmed Vanessa*`. Kull

ma xehed kien fuq informazzjoni li tawh Helga Testa, Romina Camilleri, Maria Palmier Gonzi u Kevin Galea Souchet.

Fil-**kontroezami**, Scicluna xehed illi huwa kien jaf lil El Haddar bhala klijent regolari tal-bank. Meta x-xhud sar manager fis-sezzjoni tal-foreign, dan l-attur kien diga` klijent tal-bank. Qatt ma tkellem ma` El Haddar dwar il-kaz. Huwa ma kienx involut fl-ebda investigazzjonijiet li saru. Qal li s-samples tal-firem tal-klijenti barranin jinzammu fl-Investments Department u kwalunkwe impjegat kellu access ghal dawn il-firem. Meta impjegat tal-bank jaccedi ghall-firem, ma jsir l-ebda rendikont jew kontroll ta` xi jkun ra. Lanqas ma ghandu bzonn permess mis-superjuri tieghu. Meta l-bank jircievi struzzjonijiet ghal pagament permezz ta` fax, huwa jidhol fil-kwistjoni biex jivverifika l-istruzzjonijiet li jkunu nghataw pero` f`dan il-kaz ma setax jitakar jekk kienx ivverifika l-istruzzjonijiet li kien ta l-attur. Ma jidhirlux li *fax indemnity* trid necessarjament tkun verifikata mill-Manager li jawtorizza l-pagament.

Xehed illi wara dan il-kaz, inbidlet il-procedura tal-bank fis-sens illi l-Manager irid jivverifika l-istruzzjonijiet tal-klijenti. Gieli jintuza code meta jintbaghat fax izda din mhix il-procedura tal-bank. Kien hemm zmien li kien jintuza dan il-code izda dan kien fi zmien ferm qabel dan l-incident. Kien hemm arrangament bejn ex-impjegat tal-bank u El Haddar li jintuza code. Jaf li ntuza dan il-code pero` sostna li dik ma kinitx procedura tal-bank. Bhala fatt il-bank qatt ma waqqaf dik il-prattika. Il-persuna li kienet tuza l-code u li ma kenitx ghadha tahdem mal-bank kienet Roberta Vella. Kienet spicca tahdem mal-bank xi hames snin qabel dan l-incident. Huwa kien diga` Manager fiz-zmien meta Roberta Vella kienet tahdem il-bank. Kienet taqdi hi lill-attur. Bnhala fatt huwa qatt ma taha struzzjonijiet biex ma jintuzax il-code. Mistoqsi jekk f` kaz ta` kont f` isem zewg persuni, l-fax indemnity form tkunx trid tigi ffirmata miz-zewg persuni, ix-xhud spjega li l-fax indemnity tittiehed qisha *mandate* fis-sens li jekk il-*mandate* jghid li dak il-kont jista` jigi operat minn persuna wahda, allura il-*fax indemnity* tista` tkun iffirmata minn persuna wahda. Jekk il-kont ikun operat miz-zewg persuni, allura imbaghad iridu jiffirmaw it-tnejn. Ix-xhud ma gharafx iwiegeb jekk il-procedura dwar verifiki fuq struzzjonijiet bil-fax kenitx inbidlet wara l-kaz peress li huwa ma baqax jahdem f`dik is-sezzjoni. Pero` sakemm kien ghadu hemm, il-procedura baqghet l-istess.

Kevin Galea Souchet – firmatarju fil-kategorija A tal-bank konvenut – xehed illi fil-21 ta` Jannar 2000, Ali El Haddar kien mar il-bank u staqsa dwar operazzjoni ta` US$ 250,037.78 li kien ra fl-istatement tieghu. Kien trasferiment li sar fl-21 ta` Dicembru 1999. Ra u sema` lil Helga Testa tispjega lill-attur id-dettalji tal-pagament izda El Haddar insista li kien hemm xi zball ghax l-ammont kellu jkun ta` US$ 25,000 u mhux ta` US$ 250,000. Helga Testa marret iggib id-dokumenti tat-trasferiment. Meta ra d-dokumenti, El Haddar bidel il-verzjoni fis-sens illi qal li ma kien jaf xejn dwar it-trasferiment u li l-firma fuq il-fax kienet falza ghaliex huwa ma kienx ta dawk l-istruzzjonijiet. Dak il-hin kien

hemm prezenti wkoll Maria Palmier Gonzi. Huwa tkellem ma` Ali El Haddar u kkonferma li ghalkemm jaf li kien hemm fax authority il-firma fuq il-fax ma kinitx tieghu ghalkemm kienet taqbel ezatt mal-firma li l-bank kellu fir-records. Huwa mbaghad ghadda l-kwistjoni lill-Manager Joseph Scicluna. Sostna li t-trasferiment kien processat skond il-proceduri normali tal-bank, fosthom li l-firma fuq l-istruzzjonijiet li jircievi l-bank tigi mqabbla mal-firma originali mizmuma fir-records tal-bank ; li l-bank kellu fax authority/indemnity tal-klijent ; u li kien hemm bizzejjed fondi fil-kont tal-klijent biex isir il-pagament mitlub. Dan kollu kien verifikat minn Maria Palmier Gonzi bhala firmatarja kategorija B u minnu bhala firmatarju kategorija A. It-trasferiment kien awtorizzat wara li saru l-verifiki.

Fil-**kontro-ezami**, ix-xhud ikkonferma li meta kien sehh dan il-kaz, huwa kien supervisor Head Office fil-Foreign Department u Mark Attard kien jahdem fl-Accounts Department. Wara li kien muri d-dokument a fol 34, huwa kkonferma li kien sar transfer fid-9 ta` Dicembru 1999 mill-kont ta` El Haddar ta` US$ 25,000. Huwa kkonferma wkoll li malli ra d-dokument tat-trasferiment tal-US$ 250,000, El Haddar qal li l-firma ma kenitx tieghu, u li l-fax ma kienx baghtha hu. Id- dokument a fol 14 tal-process huwa l-fax li rcieva l-bank. Il-kont kien f` isem l-atturi b`*either to sign.* Il-bank ma kellux *fax indemnity* ta` Abuaisha ghax dan lanqas kien ghadu mar il-bank biex jiffirma d-dokumenti. La l-*mandate* kien *either or* il-bank seta` jimxi fuq tali struzzjonijiet. Il-bank kellu *indemnity form* ta` El haddar li kienet tirrelata ghall-istess kont. Il-*fax indemnity* li kellu l-bank kienet tirrelata ghal kont bejn certu Mr Gabriel u El Haddar izda imbaghad hemm notamenti li dak il-kont inghalaq u li nfetah kont gdid mill-atturi. El Haddar ma ffirma l-ebda *fax indemnity* gdida ghall-kont il-gdid. Biex ighaddi l-pagament, ma kienx necessarju li jcemplu lill-klijent ghalkemm l-ammont kien sostanzjali. Huwa ma kienx jaf b`sistema ta` code li kienet tintuza ma` El Haddar. Illum meta jinfetah kont gdid, il-klijent jintalab li jaghmel *fax indemnity* gdida ghal dak il-kont.

**Helga Triganza gia` Testa** – skrivana mal-bank konvenut – xehdet illi fil-21 ta` Jannar 2000, Ali El Haddar mar il-fergha tal-Belt u tkellem maghha dwar transazzjoni partikolari minn fuq kont tieghu. Intalbet tivverifika operazzjoni li saret fil-21 ta` Dicembru 1999 fejn sar trasferiment ta` US$ 250,000 favur LU-AR Co Shpk. Il-klijent qalilha li t-trasferiment kellu jkun ta` US$ 25,000 u mhux ta` US$ 250,000. Marret tivverifika l-istruzzjonijiet li kellu l-bank. Meta rega` kellmet lil El Haddar, dan bidel il-verzjoni u stqarr maghha li l-US$ 25,000 kienet operazzjoni differenmti u ma kellhiex x`taqsam mat-trasferiment li sar fil-21 ta` Dicmebru 1999 ta` US$ 250,000. Qalilha li qatt ma ta struzzjonijiet ghal dak it-trasferiment u li kien kollu zball tal-bank li sehh billi kien zmien il-Milied. Beda jinsinwa li l-firma fuq il-fax kienet falsifikata u li seta` kien wiehed mill-impjegati tal-bank stess li ghamel hekk. Hija nfurmat lil Vanessa Camilleri peress li fuq il-fax in kwistjoni kien hemm miktub `*confirmed vanessa*`, liema notament kien inkiteb minn Romina Farrugia Randon. Infurmat ukoll lil Romina Farrugia Randon, Maria Palmier Gonzi u Kevin Galea Souchet.

Fil-**kontroezami**, ix-xhud qalet li kienet ilha tahdem fil-foreign department mill-1996. Kienet ilha taf lil El Haddar ghal xi xhur. Lilha qalilha li kien sar *withdrawal* ta` US$ 250,000 li pero` kien zball ghaliex l-ammont suppost li kellu jkun US$ 25,000. F`idejh El Haddar kellu statement. Hija gabet il-voucher skond id-data li kien urieha u sabet li t-trasferiment kien ta` US$ 250,000. Ikkonfermat li l-fax instructions li kien hemm kienu dawk a fol 14. Meta wrietu dawn, huwa qalilha li t-trasferiment ta` US$ 25,000 kien haga ohra u ma kellux x` jaqsam mat-trasferiment tal-US$ 250,000. Qal illi ma kien ta l-ebda struzzjonijiet biex isir trasferiment ta` US$ 250,000. Stqarret li l-kumpannija Luar semmietha hi mhux El Haddar. Murija d-dokument a fol 34 xehdet illi ma setghetx tghid jekk kienx hemm *outward payment* ta` US$ 25,000 peress li hija ma kellhiex x` taqsam ma` dak il-pagament. Pero` ikkonferma li matul Dicembru 1999 kien hemm trasferiment ta` US$ 25,000.

Vanessa Camilleri – skrivana mal-bank konvenut – xehdet illi fil-21 ta` Dicembru 1999, il-Foreign Department ta` l-bank ircieva struzzjonijiet bil-fax iffirmati minn Ali El Haddar biex isir trasferiment ta` flus minn kont tieghu ghal kont iehor barra minn Malta. Romina Farrugia Randon marret id-dipartment taghha u flimkien ghamlu tqabbil tal-firma fuq il-fax mal-firma li kien hemm fir-records tal-bank. U l-firem qablu. Ma` Romina Farrugia Randon ivverifikaw jekk il-bank kellux l-awtorita` minghand El Haddar biex jaccetta struzzjonijiet min ghandu bil-fax. Wara li sabu li dawn l-istruzzjonijiet kienu qeghdin hemm, l-inkartament mar il-foreign department ghall-verifika skond il-proceduri normali tal-bank.

L-Ispettur tal-Pulizija Ian Joseph Abdilla xehed illi huwa jahdem fl-Economic Crimes Unit tal-Pulizija. Kienu dahlu diversi rapporti minn diversi organizzazzjonijiet fosthom banek in konnessjoni ma` diversi tentattivi ta` frodi li twettqu bejn l-1999 u l-2002. Uhud baqghu tentattivi waqt li f`ohrajn il-frodi rnexxa. Fit-22 ta` Marzu 2003 saret inkjesta. Huwa lahaq gabar dokumenti izda peress li fl-investigazzjonijiet kien hemm diversi numri ta` telephones, huwa kellu jirreferi l-kaz lill-Magistrat ta` l-Ghassa ghal awtorizzazzjoni. It-tentattivi kienu isegwu skema fejn banek lokali jircievu struzzjonijiet permezz ta` ittra bil-posta registrata biex jigu trasferiti somom ta` flus minn account ghal go banek fil-Yugoslavia jew fl-Albanija. Saru investigazzjonijiet peress li l-account holder ma kienx l-istess wiehed li baghat l-ittra. Kellu f`idejh sitt ilmenti pero` l-kaz ma kienx maghluq. Saru wkoll diversi arresti u fi stqarrijiet li kienu ttiehdu kien hemm ukoll ammissjonijiet.

Ix-xhud stqarr illi in segwitu tressqu l-Qorti xi persuni. Kien hemm kawza kontra erba` persuni : Hector Carter, Alexander Farrugia Wismayer, Charles Cini u Mark Attard. Kien hemm ukoll kawza ohra kontra Adrian Said li pero` baqghet *sine die* billi l-akkuzat harab minn Malta. Dak li rrizulta kienu serje ta` *fraud attacks* fuq il-banek li bdew fl-1998 u baqghu sejrin sal-2003 fejn il-bank kien jircievi fax instructions biex jittrasferixxi flus minn kontijiet ta`

klijenti ghal kontijiet bankarji fil-Jugoslavja jew fl-Albanija. L-istruzzjonijiet, il-firem u l-letterheads kienu kollha folox. Il-Pulizija rnexxielhom jintraccjaw tlett *instructions* li gew mill-Jugoslavja u ohrajn li gew minn Malta wkoll.

Xehed illi fir-rigward ta` Mark Attard, il-kaz kien jitratta l-Lombard Bank (Malta) plc. Ghal habta ta` l-20 ta` Dicembru 1999 il-bank ircieva fax possibilment mill-Albanija sabiex tigi trasferita s-somma ta` US$ 250,000 mill-kont ta` klijent taghhom, certu Ali El Haddar. L-ammont kellu jigi trasferit lejn Alfa Credit Bank go Tirana fl-Albanija. Il-beneficcjarju kienet Lu AR Company Limited. Il-bank irrappurtaw lill-Pulizija izda l-Pulizija ma kienx irnexxielhom jsegwu x` kien gara. In segwitu kien stabbilit pattern wara attakk iehor ghad-dannu ta` PricewaterhouseCoopers, u anke attakki fuq klijenti ohra tal-Bank of Valletta plc. F`Marzu 2003, l-HSBC Bank Malta plc rraporta li kien ircieva struzzjonijiet ghal trasferiment ; minn investigazzjonijiet li saru rrizulta li dawn kienu struzzjonijiet foloz. Saret analizi ta` numru ta` telefon li kien qed jintuza u rrizulta li minn dak in-numru kienu saru telefonati lil Mark Attard. Il-Pulizija saret taf li Mark Attard kien ex-impjegat ta` l-bank konvenut. Saru xi arresti fosthom Mark Attard li ammetta l-involviment tieghu fil-kazi kollha, inkluz dak ta` Ali El Haddar.

Fisser illi Mark Attard qalilhom li huwa kien jahdem mal-bank konvenut. Fl-1999 kien avvicinat minn Hector Carter u Charles Cini. Attard ammetta mieghu li fil-kaz ta` Ali El Haddar huwa kien ghadda lil Carter id-dettalji kollha tal-bank accounts ta` Ali El Haddar, specimen signatures ta` Ali El Haddar, kif ukoll dettalji ohra. Lil Hector Carter il-pulizija kienet tafu bhala persuna li diga` kien tressaq fuq frodi. Mill-persuni li tressqu l-Qorti, Mark Attard kien l-uniku li ammetta l-involviment tieghu fil-frodi. Il-Pulizija ppruvat tiskopri fejn marru l-flus specjalment fil-kaz ta` Ali El Haddar izda ma rnexxilhomx jaslu ghal ebda konkluzjoni. Fil-kaz ta` El Haddar, kien hemm tliet punti li kienu ghadhom irrisolti fis-sens li l-Pulizija qatt ma rnexxielha tkellem lil Adrian Said li huwa mahrub minn Malta ; li l-flus ta` El Haddar ma rnexxilhomx jiskopru kif regghu dahlu lura Malta ; u kien hemm persuna mill-HSBC li kien jghaddi l-informazzjoni lill-organizzazzjoni li baqghet ma gietx rintraccjata.

Irrizulta li Mark Attard kien ha l-informazzjoni dwar El Haddar minn go cabinet fl-ufficcju fejn kien jahdem. Kien qala` l-card u ha fotokopja taghha. Dawn il-cards kienu jintuzaw il-hin kollu u ghalhekk ma kienx prattiku li kull kaxxier li ser jara l-firma joqghod jiffirma ghaliha. Fil-Bank of Valletta sabu li kien hemm tip ta` kontroll elettroniku waqt li l-HSBC ma kienx hemm. Attard stqarr mal-Pulizija illi Carter kien hallsuh xi 2000 jew 3000 *pounds* ghall-assistenza tieghu. L-uniku frodi li rnexxa kien tal-Lombard Bank.

L-Ispettur Abdilla pprezenta kopja ta` erba` stqarrijiet illi rrilaxxja Mark Attard.

Fil-**kontroezami**, ix-xhud spjega li minkejja li l-isforzi tal-Pulizija Maltija, ma giet l-ebda risposta mill-awtoritajiet ta` l-Albanija. Ippreciza li kienet assunzjoni tal-Pulizija li l-flus gew lura Malta. Ikkonferma li huwa kien l-Ufficjal Prosekutur fil-kaz istitwit kontra Mark Attard u nies ohra. Il-kaz kontra Mark Attard kien deciz fis-6 ta` Ottubru 2008 ; Attard instab hati ta` l-akkuzi kollha dedotti kontra tieghu, kien kundannat ghal piena ta` sentejn prigunerija sospizi ghal erba` snin, u multa ta` €3000. Attard ammetta l-akkuzi dedotti kontra tieghu. Kontra Neil Carter ma kienx hemm provi bizzejjed biex jitressaq il-Qorti. Skond ix-xhud Hector Carter kien *conman*. Hector Carter kellu precedentement akkuzi ta` dikjarazzjonijiet foloz lill-Kontrollur tad-Dwana. Huwa pprezenta l-fedina penali ta` l-istess Carter.

Neil Carter xehed illi huwa jigi iben Hector u Anna Carter u mizzewweg lil Susan Carter. Jaf lil Mark Attard billi jaf lil ohtu. Huwa m`ghandu x`jaqsam xejn mal-attur ; u lanqas qatt kellu xi relazzjoni mal-bank konvenut. Mark Attard kien gie investigat mill-Pulizija u semma lilu, izda huwa qatt ma kien mixli b`xejn mill-Pulizija. Kien missieru li qallu Mark Attard x`kien qal fuqu ; dak li qal Mark Attard ma kienx veru. Huwa xtara zewg mobile phones minghand Mark Attard ghalih u ghal ohtu. Qatt ma cempel lil Attard fuq il-post tax-xoghol tieghu. Cahad li kien ghadda xi envelopes lil Attard bi flus go fihom. Qatt ma qal lil Attard li missieru kien imsiefer biex jigbor xi flus.

Susan Carter xehdet illi hi u Neil Carter izzewgu fl-2003. Fl-1999 la kienet ghadha taf lil zewgha u lanqas lil Mark Attard. Ma kellha l-ebda involviment ma` Mark Attard. Lill-atturi ma kenitx tafhom.

Hector Carter xehed illi huwa sar jaf bl-attur meta baghtu ghalih il-Pulizija. Hu u qrabatu saru jafu bil-kawza tal-lum meta raw isimhom fuq il-gazetta. Qabel qatt ma kienu rcevew xejn mill-Qorti dwar din il-kawza.

Xehed illi sar jaf lil Mark Attard fl-1998 ghax kien habib ta` ibnu Neil. L-uniku konnessjoni li qatt kellu ma` Attard kien li tah permess jahzen xi laptops go ufficcju li ma kienx qed juza. Lill-atturi ma jafhomx u lanqas qatt ghamel negozju maghhom. Qatt ma kellu x`jaqsam mal-Lombard Bank.

Stqarr illi mhux korrett dak li qal Attard li kien hu li talbu informazzjoni dwar l-attur. Kif lanqas ma huwa minnu li l-attur kellu jaghtih xi flus. Huwa ma kellu bzonn ta` ebda firma ta` l-attur. Cahad dak li allega Mark Attard fl-istqarrija tieghu ossija li kien talbu jaghtih informazzjoni dwar xi kumpaniji. Cahad dak li qal Mark Attard li baghtlu envelope b`xi flus ma` Neil. Attard qatt ma hadem ghalih.

Xehed illi flimkien ma` Ganni D`Annibale kellhom ishma f` socjeta` Albaniza IMA Company Ltd liema kumpanija kienet timmanifattura toilet paper u affarijiet ohra simili biex jinbieghu fl-Albania u l-Macedonia. Minhabba f` hekk kien isiefer lejn l-Albanija. Huwa ma jaf xejn dwar faxes li ntbaghtu lil Lombard Bank minn Malta jew minn barra.

Insista li huwa ma ghandu x` jaqsam xejn ma` din il-kawza. Irrefera ghax-xiehda ta` l-Ispettur Abdilla fejn dan sostna li Carter huwa `*conman*`. Qal li dan assolutament mhux minnu. Attard hammeg lilu u lil ibnu u ma kienx ragel bizzejjed li jigi l-Qorti u jghid il-verita`.

Fil-**kontroezami**, ix-xhud qal illi ma ha l-ebda passi kontra l-Ispettur Abdilla ghall-kummenti li ghadda dwaru fis-sens li huwa *conman*. Huwa sostna li ser jiehu passi wara li tinqata` l-kawza. Huwa cahad li qatt kien imressaq ma` Joseph Bugeja gol-Qorti fuq kwistjoni ta` VAT. Huwa sejjer jiehu passi legali anke kontra Mark Attard. Lil El Haddar ma kienx jafu ; rah jixhed darba fil-proceduri kriminali.

Anna Carter xehdet illi qatt ma semghet bl-attur. Qatt ma kellha kontijiet mal-Lombard Bank. Lil Mark Attard ratu xi darbtejn ghax kien habib ta` binha. Rat l-istqarrijiet ta` Mark Attard u hassitha ixxukjata hafna. Hija ma tiftakarx li zewgha kellu xi tip ta` negozju ma` Attard. Dwar din il-kawza ma taf xejn.

Av. Dr. Alexia Aquilina, bhala rapprezentant tar-Registratur tal-Qrati, xehdet illi ma sabet l-ebda ittra ufficjali jew att gudizzjarju iehor prezentat mill-atturi jew mill-bank konvenut kontra l-kjamati fil-kawza Carter.

Connie Azzopardi mid-Dipartiment tal-VAT xehed illi kontra Joseph Bugeja kienu ttiehdu zewg procedimenti distinti minhabba nuqqas li jipprezenta ir-returns jew nuqqas li jaghmel pagamenti fuq dawn ir-returns. L-ewwel kaz kien li naqas li jipprezenta r-returns bejn l-1 ta` Novembru 2006 sal-31 ta` Ottubru 2008 liema kaz gie rtirat fis-17 ta` Gunju 2010. It-tieni kaz kien dwar returns mill-1 ta` Novembru 2008 sal-31 ta` Ottubru 2010, liema kaz gie rtirat ukoll fil-31 ta` Jannar 2013 billi gew sottomessi dawn ir-returns.

Joseph Bugeja xehed illi huwa jahdem ma` l-Air Malta u qabel kien jahdem fil-fabbrika Paradise. Lil Hector Carter kien jafu izda qatt ma kellu negozju mieghu. Kien talbu jiffirmalu xi karti li Carter kien qallu li kienu biex ikun jista` jgib energy drinks minn barra. Jaf li minn jeddu Carter tah xi flus biex jghinu meta bintu kienet mardet bil-fwied. Kien tressaq il-Qorti dwar kwistjoni ta` VAT. Carter kien igib il-birra `Bavaria` u ma setax igib energy

drinks ; kien ghalhekk li kien iffirmalu xi karti. Kien ircieva akkuza tal-VAT izda Carter kien qallu biex iserrah mohhu ghax kien hallashom.

Ikkunsidrat :

III. <u>Risultanzi</u>

Il-Qorti tirrileva illi l-azzjoni attrici kienet promossa abbazi tal-obbligazzjonijiet naxxenti mir-relazzjoni *ex contractu* li l-atturi kellhom mal-bank konvenut, u cioe` ir-relazzjoni ta` bejn depozitant u depozitarju. Huwa evidenti li l-atturi qeghdin jimputaw lill-bank konvenut – <u>mhux lil haddiehor</u> – inadempjenzi kontrattwali li – skond huma - wasslu ghat-telf li garrbu. Dak kien il-binarju prexelt mill-atturi sabiex jindirizzaw l-azzjoni taghhom. Ghalhekk l-atturi ndikaw <u>biss</u> lill-bank konvenut bhala l-kontradittur taghhom fuq il-pretiza li dan kellu jwiegeb ghall-konsegwenzi tal-inadempjenzi li jallegaw li kienu kommessi mill-bank konvenut.

Huwa punt ta` dritt li depozitarju – skond l-**<u>Art 1899 tal-Kap 16</u>** – ghandu jiehu hsieb tal-haga li tkun fil-kustodja tieghu *daqs kemm jiehu fil-hsieb fil-kustodja ta` hwejgu.* Skond l-**<u>Art 1900(1) tal-Kap 16</u>** : *id-disposizzjonijiet ta` l-ahhar artikolu qabel dan ghandhom jigu applikati b`mod sever … b) meta jkun ftiehem li ghandu jithallas ghall-kustodja tad-depozitu.* Id-diligenza li d-depozitarju ghandu juza fl-ezekuzzjoni ta` l-obbligazzjonijiet tieghu hija dik ta` *bonus paterfamilias.*

Din il-Qorti diversament presjeduta (**<u>PA/MC</u>**) kellha okkazjoni li tezamina l-istitut tad-depozitu fis-sentenza li tat fl-14 ta` Marzu, 2013 fil-kawza "**<u>Studio Seven Co. Limited vs Awtorita` Maltija ghat-Turizmu et</u>**".

Il-Qorti qalet hekk :-

"Ir-relazzjoni bejn iz-zewg socjetajiet hi affini mal-istitut tad-depozitu regolat fil-Kap. 16 fl-artikolu 1891 et seq.

Kif qalet il-Qorti f`succint ghal dak li tghid il-ligi fil-kawza Saviour Cutajar vs Agent Registratur tal-Qorti, deciza fis-16 ta` Gunju 2005 (per Imhallef J. R. Micallef) : il-kuntratt tad-depozitu jinvolvi t-tqeghid ta` haga f`idejn haddiehor, bl-obbligu ta` dan li jharisha u li jroddha lura in natura meta jintalab li jaghmel dan (Art. 1891 tal-Kap. 16).

Illi l-ligi trid li dak li ghandu titqieghed haga b`depozitu jiehu hsiebha bhalma jiehu hsieb hwejgu stess (Art. 1899 tal-Kap. 16). Izda hu ma jwegibx ghall-accidenti li jsehhu b`forza magguri, sakemm ma jkunx tnikker biex irodd lura l-haga lil min ikun talabhielu lura (Art. 1901 tal-Kap. 16).

Id-dmir ewlieni u element kardinali tal-kuntratt tad-depozitu huwa li d-depozitarju ghandu jrodd lura l-istess haga mhollija f`idejh fil-qaghda li tkun fiz-zmien meta tintradd u kull tgharriq li ggarab bla htija tieghu jbatiha d-depozitant (Art. 1904 tal-Kap. 16).

Illi jitqies li haga depozitata tkun intilfet b`forza magguri jekk kemm-il darba jintwera li d-depozitarju jkun ha l-passi kollha mehtiega u ragonevoli biex il-haga depozitata tkun tqeghdet fiz-zgur [Kumm. 29.6.1979 fil-kawza fl-ismijiet Nut. Joseph Vella Galea vs Anglu Azzopardi et (mhix pubblikata)]. Is-serq huwa wahda mill-grajjiet li jistghu jitqiesu bhala forza magguri ghad-depozitarju (P.A. NC 28.4.2004 fil-kawza fl-ismijiet John Camilleri noe et vs Saviour Zahra).

Intqal ukoll fil-kawza Reginald Micallef et vs Godwin Abela et, deciza fil-31 ta` Jannar 2003 (per Imhallef P. Sciberras) : "jinsab ritenut illi allavolja huwa jkun accetta li jzomm il-haga b`depozitu bil-patt li ma jkunx responsabbli ghall-hsara li jista` jigri fil-haga, id-depozitarju huwa tenut ghad-dolo u kolpa gravi" ("Neg. Joseph Darmanin noe -vs- Neg. Joseph Schembri", Appell Kummercjali, 20 ta` Frar 1953)".

Id-difiza tal-bank konvenut kontra l-azzjoni attrici tingabar fil-pretensjoni li l-bank wettaq b`diligenza l-istruzzjonijiet li kellu, liema struzzjonijiet nghataw lill-bank permezz ta` *fax* ; inoltre in vista tal-*fax indemnity form*, li ffirma l-attur El Haddar, il-bank konvenut kien ezentat minn kwalsiasi responsabbilita`.

Wara li qieset il-provi fl-assjem taghhom, il-Qorti <u>mhijiex sodisfatta</u> li l-bank konvenut wettaq b`diligenza l-obbligi tieghu.

It-trasferiment ta` US$ 250,000 sar mill-bank konvenut wara li l-bank jallega li kien ircieva struzzjonijiet minghand l-attur Ali El Haddar permezz ta` fax – u li diversi impjegati tal-bank konvenut halfu - wiehed wara l-iehor - li kienet iffirmata mill-istess Ali El Haddar.

Il-Qorti <u>mhijiex sodisfatta</u> li l-bank konvenut ha l-prekawzjonijiet kollha mistennija minnu sabiex jaccerta ruhu mill-awtenticita` ta` dik il-fax <u>qabel</u> jeffettwa t-trasferiment, u ghalhekk il-Qorti <u>mhijiex sodisfatta</u> li l-bank konvenut gab ruhu ta` *bonus paterfamilias.*

Ali El Haddar kien klijent tal-bank konvenut ghal diversi snin. Mill-assjem tal-provi ma rrizultax li qatt qabel kien talab li jkun hemm trasferiment ta` flus f`ammont li jqarreb il-figura ta` US$ 250,000. L-ghaqal kien jitlob illi l-bank konvenut hekk kif ircieva l-fax mhux jillimita ruhu ghall-proceduri soliti tal-bank, izda **qabel** biss jahseb li jibghat dawk il-flus kollha, u **wara** li jkun ghamel il-verifiki interni tieghu – inkluz it-tqabbil tal-firem - jaghmel l-ahhar sforz ta` diligenza ta` *bonus paterfamilias* illi jew jesigi minghand il-klijent l-original tal-fax jew inkella jikkonferma bit-telefon direttament mal-klijent l-awtenticita` tal-fax li kien ircieva. Mhux biss f`ammonti daqstant qawwija – izda l-Qorti tghid – anke fil-kaz ta` ammonti izghar – il-prudenza kienet titlob li jkun hemm konferma ulterjuri tar-rikjest ghal trasferiment - li jmur oltre s-solita *bank practice.* Il-Qorti taghti piz il-fatt illi *ex post facto* il-prattika tal-bank konvenut inbidlet fis-sens li bdew isiru verifiki bit-telefon wara li jaslu struzzjonijiet bil-fax. Allura jekk il-konferma bit-telefon bdiet tigi pratikata wara l-fatt, ghala ma kenitx pratikata qabel u b`hekk jigi skansat inkwiet bla bzonn ? Il-konferma bit-telefon m`ghandhiex titqies bhala procedura '*reattiva*' ghal dak li gara fil-kaz tal-lum, izda kellha tkun mizura '*preventiva*' li ssib post ewlieni fil-kuntest tal-ezercizzju korrett tad-diligenza ta` *bonus paterfamilias.* Skond ix-xiehda tal-Ispettur Ian Joseph Abdilla, irrizulta illi bank kompetitur iehor Malti – fil-perijodu in kwistjoni – diga` kellu *in place* procedura fejn il-bank jaghmel kuntatt bit-telefon mal-klijent li jkun irrikjeda t-trasferiment biex ikollu konferma li *tutto e` a posto.*

Fil-kaz ta` Ali El Haddar irrizulta wkoll meta impjegata partikolari tal-bank kienet *tisservisja* l-kont tieghu, kien jigi adoperat *code* bhala konferma ta` rikjesti ghal operazzjonijiet bankarji bankarja li jkunu saru minn El Haddar. Meta l-impjegata partikolari ma baqghetx *tisservisja* l-kont *jidher* li l-*code* ma baqax jigi adoperat. U hekk gara fil-kaz tal-lum ; infatti fil-fax li waslet ghand il-bank konvenut, ma kienx indikat il-*code* ta` El Haddar. Hemm il-bank messu kien previdenti meta sab dak in-nuqqas. Ghalkemm l-uzu ta` *code* ma kienx procedura solita tal-bank, irrizulta li l-ufficjali tal-bank kienu edotti b`dak li kien qed isir fil-kaz ta` El Haddar, u ma ddisapprovawx l-uzu tal-*code.* In aggunta mal-mizuri l-ohra ta` prevenzjoni, l-uzu ta` *client code* ghal operazzjonijiet partikolari kellu jitqies bhala *a plus* biex jirrendi l-operazzjoni aktar sikura.

Minn esami tal-fax, jirrizulta li din ntbaghtet fuq letterhead ta` kumpannija. Mhijiex kontestata l-istqarrija ta` El Haddar illi kull meta baghat lill-bank konvenut struzzjonijiet bil-fax dawn kienu fuq karta (bla letterhead) u bil-code tieghu. Anke f`dan il-kaz, il-bank konvenut messu kien previdenti u ma ha propju xejn *for granted* ; aktar u aktar meta wiehed iqis li l-possessuri tal-kont bankarju mnejn kienu se jigu trasferiti l-flus kien f`isem l-atturi mhux f`isem kumpannija. Romina Frendo Randon – impjegata tal-bank – ikkonfermat illi l-bank qatt ma kien inghata struzzjonijiet mill-kumpannija li isimha kien jidher fuq il-letterhead. Dan l-akkorgiment ma kienx semplici dettall izda kien fattur ta` sostanza li kien messu stimola lill-ufficjali tal-bank konvenut sabiex imorru oltre dak li kien jidher.

Dwar it-tqabbil tal-firem, il-Qorti mhijiex sodisfatta li l-bank konvenut kellu *in place* accertamenti *del mestiere* sabiex it-tqabbil tal-firem ikun tassew *full-proof* u mhux soggett ghal dak li jirrizulta lill-impjegati *ictu oculi.* Ma ninsewx li t-tqabbil tal-firem li sar kien bejn firma fuq fax (u allura mhix originali) ma` *specimen signature* originali li kienet fir-*records* tal-bank. Ladarba l-paragun kien qed isir bejn dokument *in kopja* ma` dokument *in originali* ma kienx bizzejjed li l-accertament tal-firem isir *ictu oculi* anke jekk minn aktar minn impjegat wiehed. Kellu jkun hemm verifiki ohra ladarba mill-bidu nett il-fax bhala tali *should have raised eyebrows.* Mix-xiehda tal-Ispettur Ian Joseph Abdilla, nafu li Mark Attard kien il-persuna li kisbet kopja tal-firma originali ta` El Haddar u abbazi ta` dik, imbaghad kienet fabbrikata l-fax. Eppure nistghu nghidu li l-bank ikollu jistrieh - ghall-kredibilita` u l-professjonalita` tieghu – fuq il-*bona fides* tal-impjegati tieghu ? M`kellux ikun hemm procedura – anke jekk stretta – ta` *internal control* fuq l-access ghall-firem ? F`qasam tant delikat u sensittiv bhal ma huma s-servizzi bankarji u finanzjarji, il-prevenzjoni ma hija qatt wisq. Meta kollox ighaddi ghax rutina, jew ghax igib sikkatura, ir-riskji jizdiedu specjalment meta ghandek malvivent determinat. Li l-access ghall-firem ikun miftuh ghall-impjegati kollha tal-bank minghajr riserva jew distinzjoni mhuwiex tajjeb. L-access ghandu jkun ristrett ghall-impjegati skond id-dipartiment li jkun taht il-kontroll tas-supervisor. Hija *al dir meno* sorprendenti l-estrema facilita` li biha Mark Attard acceda ghad-dokumenti li ried dwar El Haddar meta dan tal-ahhar ma kienx *serviced* minn Attard li kien jahdem fid-Dipartiment tal-Accounts. Id-delitt kien kommess minn Mark Attard bil-komplicita` ta` terzi izda l-Qorti m`ghandhiex dubju li vis-a-vis El Haddar kienu in-nuqqasijiet tal-bank konvenut li ghamlu l-misfatt ta` Mark Attard anqas komplikat.

Il-Qorti tosserva wkoll agir kontradittorju u karenti fil-professjonalita` da parti tal-bank konvenut. El Haddar kien klijent tajjeb tal-bank ghal hafna snin. Mela l-bank kien jaf ma` min kien qed jittratta. Eppure meta nqala` dak li nqala` fil-21 ta` Jannar 2000, bhal donnu, l-impjegati tal-bank riedu johorgu lil El Haddar ta` giddieb. U dik hija l-kelma – xejn aktar u xejn inqas ! Diversi impjegati – wiehed wara l-iehor – jinsistu li El Haddar *bidel il-verzjoni.* Mis-sekwenza tal-fatti, u milli rrizulta aktar `il quddiem fiz-zmien, hareg bic-car li El Haddar kien vittma, u ma ried jiehu vantagg minn hadd. Il-malintiz dwar il-US$ 25,000 / US$ 250,000 harget cara, u huwa evidenti li dak ma kienx kaz ta` *dietro front* da parti ta` El Haddar. Anzi huwa l-*ennesima* konferma li El Haddar qatt ma ta struzzjonijiet lill-bank biex jittrasferixxi US$ 250,000. Ghalih l-uniku trasferiment awtorizzat kien dak ta` US$ 25,000 minn kont, u rreagixxa meta sab li kienu naqsu US$ 250,000 minn kont iehor. Accertat li l-agir ta` El Haddar kien *above board* il-bank messu kien pront u talab l-intervent tal-Pulizija ladarba hareg fid-deher li *si trattava* ta` falsifikazzjoni ta` dokument u ta` *siphoning of funds.* Fil-fatt il-bank ma ghamilx rapport - kif ikkonferma Graham Fairclough fid-deposizzjoni tieghu.

Dwar il-kwistjoni tal-helsien minn responsabilita` minhabba l-*fax indemnity form* li kien iffirma El Haddar, irrizulta li l-kont mnejn kienu trasferiti l-flus kien intestat lill-atturi – mhux lil El Haddar wahdu. Irrizulta li meta sar it-trasferiment tal-flus, Abuaisha ma kienx ghadu ffirma d-dokumenti necessarji sabiex il-process tal-ftuh tal-kont ikun kompletat. Billi l-kont kien *joint*, kien effettivament mehtieg li fl-ewwel lok, id-dokumentazzjoni tkun iffirmata miz-zewg beneficcjarji, haga li kienet ghadha ma sehhitx, u fit-tieni lok li jkun hemm *fax indemnity form* iffirmata miz-zewg beneficjarji. Irrizulta li ghalkemm El Haddar kien iffirma biex il-kont fil-kaz ta` firem ikun *or* mhux *and,* Abuaisha ma kienx ghadu ssigilla bil-firma tieghu tad-dokumenti jew b`xi mod iehor l-accettazzjoni tieghu biex il-kont jigi operat minn beneficjarju wiehed biss u mhux necessarjament mit-tnejn flimkien. Ghalhekk minghajr il-firma ta` Abuaisha fuq il-fax, fid-data tat-trasferiment tal-flus, ma setax jigi operat il-kont bil-firma biss ta` El Haddar, anke li kieku l-firma ta` El Haddar kienet tieghu tassew, li fil-kaz tal-lum irrizulta li ma kenitx. Ghalhekk il-bank konvenut ma jistax jinvoka helsien minn responsabilita`.

Il-Qorti tghid ukoll illi *fax indemnity form* ma tezentax lill-bank konvenut milli jaghmel accertamenti u verifiki li huma dettati mid-diligenza u mill-prudenza ta` *bonus paterfamilias.* Il-bank konvenut ma ghandux jippretendi li b`*fax indemnity form* huwa jista` jikkontratta *out of its liability* ghaliex dik l-*indemnity* ma tezentax lill-bank konvenut mill-obbligi ta` diligenza ta` *bonus paterfamilias.*

Fil-kaz tal-lum irrizulta li ebda wiehed mill-atturi ma ffirma *fax indemnity form* ghar-rigward ta` **<u>dak il-kont partikolari</u>** – lanqas l-istess El Haddar. Infatti
rrizulta li l-*fax indemnity form* li l-bank kien qed joqghod fuqha kienet giet iffirmata minn El Haddar in konnessjoni ma` *joint account* li kien fetah fl-1994 ma` haddiehor (mhux Abuaisha). Infatti El Haddar ma kienx intalab jiffirma *fax indemnity form* ohra fir-rigward ta` l-kont il-gdid ma` Abuaisha. Il-Qorti hija tal-fehma li kull kont gdid huwa kuntratt gdid bejn il-bank u d-depozitant li jfisser li jgorr mieghu obbligi kontrattwali godda u allura jkompli jfisser li fil-kaz tal-*joint account* gdid il-bank kellu jirrikjedi li z-zewg *account holders* jiffirmaw it-tnejn il-*fax indemnity form.* Fil-fehma tal-Qorti, errata kienet l-assunzjoni tal-ufficjali tal-bank konvenut li l-*fax indemnity form* ta` qabel li kienet tghodd ghal El Haddar tigi estiza u tkun resa applikabbli ghall-*joint account* ta` bejn l-atturi. Fil-fehma tal-Qorti anke dan l-izball ta` gudizzju jdghajjef il-posizzjoni tal-bank fil-kawza tal-lum, meqjus ukoll il-fatt li *ex post facto,* skond Kevin Galea Souchet, il-bank bidel il-procedura tieghu u beda jesigi li ma` kull kont gdid li jinfetah ikun hemm *fax indemnity form* iffirmata wkoll.

Il-Qorti tqis li – indipendentement mill-misfatti tal-kjamati fil-kawza jew min minnhom jew addirittura ta` persuni ohra li mhumiex partijiet fil-kawza -

kienet il-karenza fil-prekawzjonijiet u fit-tutela tad-depozitanti li wassal ghat-telf li garrbu l-atturi. Dwar dan il-Qorti m`ghandhiex l-icken dubju u huwa ghal kollox inutili li l-bank konvenut ikopri n-nuqqasijiet tieghu billi jiskarika kollox fuq il-misfatti kommessi minn haddiehor. Il-Qorti tifhem ghaliex il-bank konvenut baqa` jinsisti fuq il-kjamata fil-kawza ta` Mark Attard u tal-membri tal-familja Carter. Jekk xejn sabiex - jekk ikun il-kaz – izomm firm id-dritt ta` rivalsa kontra l-kjamati fil-kawza jew min minnhom. Fl-istess waqt pero` il-Qorti tirriafferma li bil-binarji tal-kawza hekk kif determinati mill-atturi, u cioe` azzjoni *ex contractu,* ma tistax iddawwar il-kawza f`azzjoni *ex delicto* meta l-atturi qatt ma talbu lill-Qorti biex tiddeciedi fuq bazi ta` *ex delicto.*

Finalment il-Qorti sejra tiddeciedi l-eccezzjonijiet tal-preskrizzjoni skond l-<u>Art 2153 tal-Kap 16</u> li kienu sollevati separatament mill-kjamati fil-kawza Mark Attard ; Hector u Anna Carter ; u Neil u Susan Carter.

<u>L-Art 2153 tal-Kap 16</u> jaqra hekk :-

L-azzjoni ghall-hlas ta` hsarat mhux ikkagunati b`reat taqa` bi preskrizzjoni bl-eghluq ta` sentejn.

Mill-assjem tal-provi jirrizulta kjarament illi din il-preskrizzjoni mhijiex applikabbli ghall-kaz tal-lum.

Il-Qorti dan tghidu mhux biss ghaliex l-azzjoni attrici hija *ex contractu.* Izda anke ghaliex kwalsiasi koinvolgiment tal-kjamati fil-kawza - jew min minnhom - ma jista` qatt isib relazzjoni jew ikun abbinat ma` *hsarat <u>mhux</u> ikkagunati b`reat.*

Stando agli atti, il-bank konvenut dahhal lil Mark Attard u lill-membri tal-familja Carter fil-kawza **<u>propju u unikament</u>** fuq il-pretensjoni tieghu illi <u>kkommettew reat</u>.

Ghalhekk il-Qorti qeghda <u>tichad</u> l-eccezzjoni tal-preskrizzjoni skond l-Art 2153 tal-Kap 16.

<u>Decide</u>

Ghar-ragunijiet kollha premessi, il-Qorti qeghda taqta` u tiddeciedi din il-kawza billi :-

Tichad l-eccezzjonijiet tal-konvenut Lombard Bank Malta plc.

Tichad it-tieni eccezzjoni u cioe` dik tal-preskrizzjoni skond l-Art 2153 tal-Kap 16 tal-Ligijiet ta` Malta sollevata mill-kjamat fil-kawza Mark Attard.

Tilqa` l-ewwel eccezzjoni tal-kjamat fil-kawza Mark Attard.

Tastjeni milli tiehu konjizzjoni ulterjuri tat-tielet eccezzjoni tal-kjamat fil-kawza Mark Attard.

Tillibera lill-kjamat fil-kawza Mark Attard mill-osservanza tal-gudizzju.

Tichad it-tieni eccezzjoni u cioe` dik tal-preskrizzjoni skond l-Art 2153 tal-Kap 16 tal-Ligijiet ta` Malta sollevata mill-kjamati fil-kawza Hector u Anna konjugi Carter.

Tilqa` l-ewwel eccezzjoni tal-kjamati fil-kawza Hector u Anna konjugi Carter.

Tastjeni milli tiehu konjizzjoni ulterjuri tal-eccezzjonijiet l-ohra tal-kjamati fil-kawza Hector u Anna konjugi Carter.

Tillibera lill-kjamati fil-kawza Hector u Anna konjugi Carter mill-osservanza tal-gudizzju.

Tichad it-tieni eccezzjoni tal-preskrizzjoni skond l-Art 2153 tal-Kap 16 tal-Ligijiet ta` Malta sollevata mill-kjamati fil-kawza Neil u Susan konjugi Carter.

Tilqa` l-ewwel eccezzjoni tal-kjamati fil-kawza Neil u Susan konjugi Carter.

Tastjeni milli tiehu konjizzjoni ulterjuri ta` l-eccezzjonijiet l-ohra tal-kjamati fil-kawza Neil u Susan konjugi Carter.

Tillibera lill-kjamati fil-kawza Neil u Susan konjugi Carter mill-osservanza tal-gudizzju.

Tilqa` l-ewwel u t-tieni talbiet tal-atturi.

Tilqa` t-tielet talba tal-atturi u ghalhekk tikkundanna lill-konvenut Lombard Bank Malta plc sabiex ihallas lill-atturi s-somma ta` mitejn u hamsin elf Dollaru Amerikan (US$ 250,000) bl-imghax legali b`effett mit-22 ta` Mejju 2001 (data tan-notifika tac-citazzjoni lill-konvenut Lombard Bank Malta plc) sad-data tal-effettiv pagament.

Tordna lill-kjamati fil-kawza Mark Attard, Hector u Anna konjugi Carter, u Neil u Susan konjugi Carter sabiex ihallsu l-ispejjez gudizzjarji relatati mad-decizjoni dwar l-eccezzjoni tal-preskrizzjoni skond l-Art 2153 tal-Kap 16 tal-Ligijiet ta` Malta.

Tordna lill-konvenut Lombard Bank Malta plc sabiex ihallas l-ispejjez kollha l-ohra tal-kawza.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------